

O'ZBEKISTON GANDBOL TERMA JAMOASI TARIXI

Suyunov Tohir Nomoz o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM assistent o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston gandbol terma jamoasining shakllanishi, rivojlanish bosqichlari hamda xalqaro sport maydonidagi faoliyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda O'zbekiston hududida gandbol sportining paydo bo'lishi, sobiq ittifoq davridagi rivojlanish jarayonlari va mustaqillik yillarida ushbu sport turining yangi bosqichga ko'tarilishi yoritilgan. Shuningdek, milliy terma jamoaning tashkil etilishi, sportchilarni tayyorlash tizimi, murabbiylar faoliyati hamda xalqaro musobaqalarda erishilgan natijalar haqida ma'lumotlar berilgan. Maqolada gandbol sportining mamlakat yoshlarini jismoniy va ma'naviy jihatdan tarbiyalashdagi ahamiyati ham tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: gandbol, O'zbekiston gandboli, terma jamoa, sport tarixi, sport infratuzilmasi, sportchilar tayyorlash, sport federatsiyasi, xalqaro musobaqalar.

Аннотация. В данной статье рассматривается история формирования и развития сборной команды Узбекистана по гандболу. В исследовании освещаются этапы развития гандбола на территории Узбекистана, начиная с периода бывшего Советского Союза и заканчивая современным этапом независимости страны. Особое внимание уделяется созданию национальной сборной команды, системе подготовки спортсменов, деятельности тренеров и участию узбекских гандболистов в международных соревнованиях. Также анализируется значение гандбола в физическом воспитании молодежи и развитии массового спорта в стране.

Ключевые слова: гандбол, сборная Узбекистана, история спорта, спортивная подготовка, спортивная инфраструктура, тренеры, международные соревнования.

Annotation. This article analyzes the history of the Uzbekistan national handball team and the main stages of its development. The study examines the emergence of handball in Uzbekistan during the Soviet period and the development of this sport in the years of independence. Particular attention is given to the formation of the national team, the training system of athletes, the activities of coaches, and the participation of Uzbek handball players in international competitions. The article also highlights the role of handball in the physical education of youth and the development of mass sports in the country.

Keywords: handball, Uzbekistan national team, sports history, athlete training, sports infrastructure, sports federation, international competitions.

Kirish.

Gandbol sport turi dunyoda keng tarqalgan jamoaviy sport turlaridan biri bo'lib, tezkorlik, kuch, taktika va jamoaviy hamkorlikni talab qiladigan o'yin hisoblanadi. Ushbu sport turi Yevropa davlatlarida keng rivojlangan bo'lsa-da, keyinchalik Osiyo mamlakatlarida ham ommalashib bordi. O'zbekiston hududida ham gandbol sporti XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab rivojlana boshladi. Bugungi kunda gandbol mamlakatimizda yoshlar va professional sportchilar orasida keng tarqalgan sport turlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston gandbol terma jamoasi esa mamlakat sporti rivojida muhim o'rin egallab kelmoqda. Ushbu jamoaning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari, xalqaro maydondagi ishtiroki hamda erishilgan yutuqlari mamlakat sport tarixining muhim qismi hisoblanadi.

O'zbekiston hududida gandbol sportining paydo bo'lishi sobiq ittifoq davriga to'g'ri keladi. XX asrning 1950–1960-yillarida sobiq Sovet Ittifoqi hududida gandbol sporti keng rivojlanib, ko'plab sport maktablari va klublar tashkil etildi. Shu davrda O'zbekistonning yirik shaharlarida ham gandbol jamoalari shakllana boshladi. Ayniqsa Toshkent, Samarqand, Buxoro va Farg'ona kabi shaharlarda sport maktablari faoliyati orqali gandbol rivojlana boshladi. Dastlabki yillarda gandbol asosan ta'lim muassasalari va sport maktablarida o'qitilar, yosh sportchilar ushbu sport turining texnika va taktik elementlarini o'rganar edi. Shu davrda ko'plab

murabbiylar yosh sportchilarni tayyorlash bilan shug'ullanishdi va bu jarayon keyinchalik milliy jamoaning shakllanishiga asos bo'ldi.

1970–1980-yillarda O'zbekiston hududida gandbol sporti yanada rivojlandi. Respublika miqyosida turli musobaqalar tashkil etildi va sport maktablari soni ortib bordi. Bu davrda o'zbek sportchilari sobiq ittifoq miqyosidagi musobaqalarda ham faol qatnasha boshladi. Gandbolchilar o'zlarining yuqori texnik tayyorgarligi va jamoaviy o'yin uslubi bilan ajralib turishdi. Murabbiylar tomonidan zamonaviy mashg'ulot metodikalari qo'llanilishi natijasida sportchilarning jismoniy va texnik tayyorgarligi sezilarli darajada oshdi. Bu jarayon keyinchalik mustaqil O'zbekiston gandbol jamoasining shakllanishiga zamin yaratdi.

1991-yilda O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, mamlakat sport tizimida katta o'zgarishlar amalga oshirildi. Mustaqillik yillarida milliy sport federatsiyalari tashkil etildi va xalqaro sport tashkilotlari bilan hamkorlik yo'lga qo'yildi. O'zbekiston gandbol federatsiyasi ham ana shu davrda faoliyatini mustaqil ravishda olib borishni boshladi. Milliy terma jamoa shakllantirildi va xalqaro musobaqalarda ishtirok etish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu davr O'zbekiston gandbolining yangi bosqichi hisoblanadi. Terma jamoa tarkibiga mamlakatning eng kuchli sportchilari jalb qilindi va ular xalqaro maydonda mamlakat sharafigini himoya qilishni boshladilar.

Mustaqillikdan keyingi dastlabki yillarda O'zbekiston gandbol terma jamoasi asosan Osiyo mintaqasidagi musobaqalarda ishtirok etdi. Osiyo chempionati, Osiyo o'yinlari va turli xalqaro turnirlar jamoaning asosiy musobaqalari hisoblanadi. Ushbu musobaqalarda qatnashish orqali o'zbekistonlik sportchilar tajriba orttirishdi va o'z mahoratlarini oshirib bordilar. O'zbekiston gandbol terma jamoasi Osiyo miqyosida kuchli jamoalar qatoriga kirishga harakat qildi. Bu jarayonda murabbiylarning ilmiy asoslangan mashg'ulot metodikalaridan foydalanishi muhim rol o'ynadi.

2000-yillardan boshlab O'zbekiston gandboli rivojlanishida yangi davr boshlandi. Sport infratuzilmasi yaxshilandi, yangi sport zallari qurildi va yosh sportchilarni tayyorlash tizimi takomillashtirildi. Bolalar va o'smirlar sport

maktablarida gandbol bo'yicha maxsus guruhlar tashkil etildi. Bu esa yosh iste'dodlarni aniqlash va ularni professional sportga yo'naltirish imkonini berdi. O'zbekiston gandbol federatsiyasi tomonidan respublika miqyosida ko'plab musobaqalar tashkil etildi. Bu musobaqalar yosh sportchilar uchun tajriba orttirish va o'z mahoratini namoyish etish uchun muhim maydon bo'lib xizmat qildi.

O'zbekiston gandbol terma jamoasining rivojlanishida murabbiylarning hissasi katta hisoblanadi. Tajribali murabbiylar sportchilarni nafaqat jismoniy va texnik jihatdan, balki taktik va psixologik jihatdan ham tayyorlashga katta e'tibor qaratdilar. Zamonaviy gandbol o'yini yuqori tezlikda o'tadi va sportchilardan tezkor qaror qabul qilishni talab qiladi. Shu sababli mashg'ulotlar jarayonida sportchilarning tezkorlik, chaqqonlik, chidamlilik va koordinatsiya kabi jismoniy sifatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratildi.

O'zbekiston gandbol terma jamoasi xalqaro musobaqalarda qatnashish orqali o'z o'yin uslubini takomillashtirib bordi. Jamoa tarkibidagi sportchilar o'zlarining jismoniy tayyorgarligi, texnik mahorati va jamoaviy o'yin madaniyati bilan ajralib turishadi. Gandbol o'yinida taktika muhim ahamiyatga ega bo'lib, murabbiylar o'yin strategiyasini ishlab chiqishda zamonaviy usullardan foydalanadilar. Hujum va himoya tizimlari, tezkor qarshi hujumlar va kombinatsion o'yin uslublari jamoaning o'yin samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Ayollar gandboli ham O'zbekistonda faol rivojlanib bormoqda. Ayollar terma jamoasi ham Osiyo miqyosidagi musobaqalarda qatnashib kelmoqda. Ayollar jamoasining rivojlanishi mamlakat sport siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Yosh qizlar o'rtasida gandbolni ommalashtirish orqali yangi iste'dodli sportchilar yetishib chiqmoqda. Bu esa milliy terma jamoaning kelajakdagi natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

So'nggi yillarda O'zbekistonda sport sohasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan sport infratuzilmasini rivojlantirish, sport maktablarini qo'llab-quvvatlash va yosh sportchilarni tayyorlash bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayon gandbol sportining rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir

ko'rsatmoqda. Zamonaviy sport inshootlari, ilmiy-uslubiy markazlar va malakali murabbiylar tayyorlash tizimi milliy jamoaning rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston gandbol terma jamoasi kelajakda xalqaro musobaqalarda yanada yuqori natijalarga erishish uchun harakat qilmoqda. Yosh sportchilarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, zamonaviy sport texnologiyalaridan foydalanish va xalqaro tajribani o'rganish bu jarayonning muhim omillaridan biridir. Shuningdek, sport psixologiyasi, sport tibbiyoti va ilmiy tadqiqotlar natijalaridan foydalanish ham jamoaning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston gandbol terma jamoasi tarixi mamlakat sportining rivojlanish jarayoni bilan chambarchas bog'liqdir. Sobiq ittifoq davridan boshlangan gandbol an'analari mustaqillik yillarida yangi bosqichga ko'tarildi. Bugungi kunda O'zbekiston gandboli yosh sportchilarni tayyorlash tizimi, zamonaviy mashg'ulot metodikasi va xalqaro musobaqalarda ishtirok etish orqali rivojlanishda davom etmoqda. Kelajakda milliy terma jamoa yanada katta yutuqlarga erishishi va xalqaro sport maydonida mamlakatimiz sharafini munosib himoya qilishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Jo'rayevich, J. T. (2025). JISMONIY MADANIYAT YO'NALISH TALABALARIGA FANLARNI O'QITISHDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(9), 393-396.
2. Jo'Rayevich, T. X. J. (2024). YOSH BOLALARGA GIMNASTIKA MASHQLARINI O'RGATISHNING ASOSIY USULLARI. *Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 1(10), 103-106.
3. Jo'rayevich, J. T. (2025). YENGIL ATLETIKA SPORT TURINING JISMONIY TARBIYA TIZIMIDAGI ROLI: XALQARO VA O'ZBEKISTON TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL. *IZLANUVCHI*, 1(6), 278-282.
4. Jo'rayevich, J. T. (2025). YENGIL ATLETIKADA YUQORI NATIJALARGA ERISHISH OMILLARI VA SOG'LOM TURMUSH TARZINI

SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI. ZAMIN ILMIY TADQIQOTLAR
JURNALI, 1(5), 112-115.

5. Jo‘Rayevich, T. X. J. (2024). KO ‘P YILLIK SPORT TAJRIBASIGA EGA MALAKALI KURASHCHILARNING JISMONIY RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASH. Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 1(10), 107-111.

6. Boymurotovna, X. N. (2025). RUS TILINI O‘RGANISHDA SUN‘IY INTELLEKT VA NEYRON TARMOQLARNING ROLI. In International Conference on Educational Discoveries and Humanities (pp. 55-62).

7. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassislarini tayyorlashda xorijiy tajribalardan foydalanish. In International Educators Conference (pp. 358-365).

8. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassisi bo‘lishda boshlang‘ich Ingliz tili darslarining ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 350-357).

9. Axmedovna, B. S. (2025). O‘zbekistonda xorijiy tillarning ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 326-333).

10. Raxmonov, X., & Sunatov, J. R. (2022). O‘ZBEK TILI KOMPYUTER LINGVISTIKASI YO‘NALISHIDA OLIB BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR. COMPUTER LINGUISTICS: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS, 1(1).